د مصیبتونو علاج

تألیف

فضیلة الشیخ ابو محمد امین الله پشاوری

حفظه الله تعالی

مکتبه محمدیه

گنج گیټ منګل مارکیټ پشاور، پاکستان

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تمام حقوق محفوظ دی

نام کتاب ــــــــــ د مصیبتونو علاج

نام مؤلف ــــــــــ فضیلة الشیخ ابو محمد امین الله البشاوری حفظه الله

عام ــــــــــ ٦/ رمضان المبارک ١٤٢٩ هـ

کمپوزنگ ــــــــــ ابو سلمان حضرت محمد غفر له

ناشر ــــــــــ مکتبه محمدیه گنج پشاور

مکتبه محمدیه

بیرون گنج گیټ پهندو روډ پشاور

موبائیل: 0301 8828402

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذى خلق الإنسان للعبادة لا للعصيان o وبين طريق الشكر والكفران o وأنزل الكتب وأرسل الرسل إلى الإنس والجان o ليعبدوه ويطيعوه فى السر والإعلان o والصلاة والسلام على سيد العالمين فى كل زمان o محمد وآله وأصحابه البررة الكرام o

اما بعد :

دا یوه رساله ده چه مسمیٰ ده په (علاج المصیبة). (یعنی د مصیبتونو علاج) سره. د الله عز وجل نه غواړم چه په خپل دربار عالیه کښې ئے قبوله او منظوره کړی. او زما دپاره او دَ تهولو لوستونکو او آوریدونکو دپاره ئے ذریعه او وسیله دَ خپلے رضا وګرځوی.

✿✿✿✿✿

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوال او جواب

سوال : څۀ علاج دے او څۀ دوائی ده دَ هغه مصیبت او تکلیف ؟ چه انسان هر قِسم کوشش کړے وی دَ هغے دلرے کولو۔ او څومره چه ورله علاج کوی هغه لا زیاتیږی۔ او دا داسے سخت مصیبت وی کۀ چرته دا پاتے شی او زائله نشی، نو د دغه سړی دنیا او آخرت تباه کوی۔

پس الله دے رحم وکړی په هغه چا چه ددے مصیبت علاج را وُښائی۔ او الله په امداد دَ بنده کښې وی، تر څو چه بنده په امداد دَ بل مسلمان کښې وی۔ ددے سوال جواب راکړه۔ جزاك الله خیرًا !

الجواب :

دا جواب مشتمل دے په یوه مقدمه او په دوه حصو باندے۔ هر آوریدونکی او کتونکی لره یادول پکار دی۔

✡✡✡✡✡

مقدمه

په حدیث دَ بخاری کښې راځی چه رسول الله ﷺ فرمائی
مَا أَنْزَلَ اللّٰهُ دَاءً اِلَّا اَنْزَلَ لَهُ شِفَاءً.
(رَوَاهُ الْبُخَارِیُّ عَنْ اَبِیْ هُرَیْرَةَ).

(نۀ دے رالیږلے الله څۀ مرض، مګر هغے له ئے شفاء او علاج هم رالیږلے)۔

۲ - په بل حدیث کښې راځی : عَنْ جَابِرٍ رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ : لِکُلِّ دَاءٍ دَوَاءٌ فَاِذَا اُصِیْبَ دَوَاءُ الدَّاءِ بَرَأَ بِاِذْنِ اللّٰهِ. (رَوَاهُ مُسْلِمٌ).

(جابر رضی الله عنه فرمائی : رسول الله ﷺ اوفرمائیل : دَ هر مرض علاج وی، کله چه ورسیږی دوائی هغه مرض ته، نو جوړ شی په حکم د الله سره)۔ (مسلم)۔

۳ - عَنْ اُسَامَةَ بْنِ شَرِیْكٍ رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ النَّبِیُّ ﷺ : اِنَّ اللّٰهَ لَمْ یَنْزِلْ دَاءً اِلَّا اَنْزَلَ لَهُ شِفَاءً، عَلِمَهُ مَنْ عَلِمَهُ وَجَهِلَهُ مَنْ جَهِلَهُ. (رَوَاهُ اَحْمَدُ).

(اسامه بن شریك رضی الله عنه فرمائی : رسول الله ﷺ

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوفرمائیل : الله تعالیٰ نۀ دے رالیږلے مرض، مګر رالیږلے دے هغے لـه شِفـاء او عـلاج۔ خـو څوك پرے پو هیږی او څوك پرے نۀ پو هیږی۔

پـه بـل روایت کـښ دی : چـه صرف د یو مرض علاج نۀ کیـږی۔ صـحـابـو رض عـرض وکـړو : هـغه کوم مرض دے ؟ نو رسول الله ﷺ اوفرمائیل : بو ډاوالے۔(ترمذی)۔

د مرض قِسمونه

مرض دوه قِسمه دے : (۱) بدنی (۲) قلبی او روحانی۔

پس د بدنی مرض دوه علاجه دی، یو ادویه طبّیه او ادویه ډاکټریـه استعمالول۔ څکه چه په هغے باندے حکم راغلے دے په احادیثو کښ۔ لکه محدثینو رح په خپلو کتابونو کښ کتـاب الـطب ذکر کړے دے، او په هغے کښ ئے علاجونه په دوایانو سره فرمائیلی دی۔

دویـم عـلاج : هـغه دعاګانے او ذِکرونه او آیتونه چه قرآن او حدیث ذکـر کـړی دی، لـکه کتاب الرقی یعنی د دمونو کتـاب، پـه بخاری، مسلم، ابوداود، ترمذی، مشکوٰة وغیره کـښ ذکـر کـړی دی۔ د هـغے یادول هر مسلمان له پکار دی، الله تعالیٰ به ئے د ډیرو مرضونو نه محفوظ کړی۔

لکه ددے تفصیل روستو راځی۔

دَ قلبی او روحانی مرضونو علاج :

دا عـلاج پـه قـرآن او په دعاګانو او منقوله ذکرونو سره او په پریخودلو دَ ګنـاهـونـو سره کیږی۔ لکه تشریح به ئے روستـو راشـی۔ ان شـاء الله۔ مثـلاً جهل (ناپو هی) یو مرض دے، د هغے علاج سوال کول او تپوس کول د علماؤ نه دی۔

لکه حدیث د ابوداود کښ راځی۔

دَ جابر رضی الله عنه نه روایت دے، هغه فرمائی : « مونږ په یو سفر تلی وو، نو د یو سړی سر مات شو په کاڼړی۔ نو په سر کښ ئے زخـم وشـۀ۔ نـو بیـا د شپے شیطان خطاکۀ، یعـنی احتـلام ئے اوشو، نو د ملګرونه ئے تپوس اوکړو چه زما دپاره د تیـمـیـم اجازت شتـه ؟ هغوئ اوویـل : نشتـه۔ څکه چه تۀ د اوبو په استعمالولو قدرت لرے، نو غسل ئے اوکړو، او مـړ شـو۔ هر کله چه مونږ واپس راغلو نو رسول الله ﷺ خبر شـۀ، نـو وے فـرمائیل : دوئ وژلے دے، الله دے دوئ هلاك کـړی، دوئ د عـالـمانـو نه تپوس ولے نۀ کولو، کلـه چـه خپـله نۀ پو هیدل۔ څکه چه دَ ناپو هئ (دَ مرض) شِفاء او علاج تپوس کول دی »۔ (ابو داود)۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرآن شِفاء دے :

لکه چه خپله الله تعالیٰ فرمائی : ﴿ وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَّرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ﴾.

(اسراء : ٨٢).

«او رالیږو مونږه دا قرآن چه شِفاء او رحمت دے دَ مؤمنانو دپاره. او نهٔ زیاتوی دا قرآن ظالمانو لره مګر تاوان».

او په سورتِ فُصّلت کښې راځی :

﴿ قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَّشِفَاءٌ ﴾.

(او وایه : دا قرآن د مؤمنانو دپاره هدایت او شفاء دے).

پس قرآن تهول شِفاء دے، او د تهولو مرضونو علاج دے. خصوصاً د شرك، کفر، شك، جهل، بدعت. پس دده په رنګ بهترینه دوائی دَ مرض په زائله کولو کښې نشته. لیکن افسوس دادے چه دا قرآن طاخچو کښې زوړ شهٔ. قانون د قرآن په ملك کښې نشته. قرآن راخستل نشته، او په هغهٔ عمل ډیر کم دے. پس مونږ الله ته خپل شکایت وړاندے کوو د داسے خلقونه. او کهٔ څوك قرآن را اخلی نو یا خو صرف د ختم دپاره، یا د نور لالچ دپاره مګر د الله بعضے

بندګان داسے دی چه د هغوئ مقصد د الله رضا ده.

بخاری شریف کښې دَ ابو سعید رضی الله عنه حدیث دے، چه « څهٔ صحابه کرامؓ په سفر تلی وو، په یو کلی میلمانهٔ شو. لیکن هغوئ ورله میلمستیا وُنکړه. پس د هغه کلی مشر څهٔ وُچیچلو، نو هیڅ دوائی فائده ورنکړه، نو د صحابوؓ خواله راغلل، او دوئ نه ئے دوائی طلب کړه. نو ابو سعید خدری رضی الله عنه اوفرمائیل : زهٔ به علاج اوکړم، لیکن زهٔ مزدوری اخلم. نو هغوئ ورله یو کندك دَ ګډوبزو مقرر کړو. نو هغهٔ پرے سورتِ فاتحه (اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ) ولوستله، نو الله پاك سمدستی جوړ کړو، نو مزدوری ئے ورکړه. نو بعضو صحابوؓ اوفرمائیل چه تقسیم ئے کړئ. خو ابو سعید خدری رضی الله عنه اوفرمائیل : نه، دَ رسول الله ﷺ نه تپوس پکار دے. نو کله چه واپس راغلل، نو رسول الله ﷺ اجازت ورکړو، او په خپله ئے هم دَ هغوئ دَ خوشحالولو دپاره څهٔ حصه ترے واخسته ».(بخاری).

نو سورتِ فاتحه لوئے علاج دے، او ډیر آسان علاج دے. لیکن یقین ته ضرورت دے. ځکه چه د الله او دَ رسول (ﷺ) په خبره کښې هرګز دروغ او خلاف د وعدے نهٔ راځی. مثال

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئے دادے چه دوائی ظاهری تاثیر کوی، لیکن کله چه د انسان بدن قابل د هغے وی۔ دارنګ دعاګانے او آیتونه تاثیر کوی ۔ خو چه د لوستونکی همت قوی وی، او یقین لری۔

دُعاء :

دُعاء هم لوئے علاج او قوی دوائی ده۔ لیکن دومره خبره ده چه د دعاء شروط، آداب، الفاظ ددے ټولو رعایت چه کله اوشی، نو بیا سمدستی تاثیر کوی۔

نو زهٔ اوس د دعاء فضائل او احکام لیکم۔

د دُعاء فضائل :

الله جل شانه فرمائی :

﴿ اُدْعُوْا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَّخُفْيَةً اِنَّهٗ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِيْنَ ۝ ﴾. (اعراف).

(دَ خپل رب نه دعاء غواړئ په عاجزئ او په پټه سره، بیشکه چه الله نهٔ خوښوی زیاتے کونکی)۔ (په دعاء کښې)۔

او بل ځائے فرمائی :

﴿ وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُوْنِيْٓ اَسْتَجِبْ لَكُمْ ﴾ (الزمر).

(او ستاسو رب وئیلی دی چه مانه دعاء غواړئ زهٔ به ستاسو دعاء قبلوم)۔

بل ځائے ارشاد دے :

﴿ اُجِيْبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ اِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيْبُوْا لِيْ وَلْيُؤْمِنُوْا بِيْ لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُوْنَ ۝ ﴾ (البقره).

(زهٔ دَ دُعاء کونکی دعاء قبلوم کله چه مانه دعا غواړی، پس تاسو هم زما قبولتیا وکړئ او ایمان راوړئ په ما، دے دپاره چه هدایت بیامومئ)۔ (دا مفهوم د آیت دے)۔

ایوب علیه السلام باره کښې الله فرمائی :

﴿ وَاَيُّوْبَ اِذْ نَادٰى رَبَّهٗ ﴾.

(او ایوب دَ الله نه دعاء اوغوښتله، پس الله ورله دعاء قبوله کړه)۔

دغه شان الله تعالیٰ دَ ټولو پیغمبرانو صفت دا کړے دے چه : ﴿ وَكَانُوْا يَدْعُوْنَنَا رَغَبًا وَّرَهَبًا وَكَانُوْا لَنَا خَاشِعِيْنَ ۝ ﴾. (انبیاء).

(دوئ به مانه دعا غوښتله په شوق او په ویرے سره، او ماته به ئے عاجزی کوله)۔

نور هم ډیر آیتونه قرآن کریم کښې ذکر دی۔ دَ قرآن مطالعه پکار ده۔ دے رساله کښې صرف اشارات کافی دی۔

په حدیث د حاکم کښې په روایت دَ علی رضی الله عنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره راغلی دی چه رسول الله ﷺ فرمائی :

اَلدُّعَاءُ سِلَاحُ الْمُؤْمِنِ وَعِمَادُ الدِّيْنِ وَنُوْرُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ.

(دعاء دَ مؤمن وسله، دَ دین ستن او دَ آسمانونو او د زمکو رنړا ده)۔

عائشه رضی الله عنها فرمائی : رسول الله ﷺ ارشاد فرمائیلے دے :

لَا يُغْنِيْ حَذَرٌ مِنْ قَدَرٍ وَالدُّعَاءُ يَنْفَعُ مِمَّا نَزَلَ وَمِمَّا لَمْ يَنْزِلْ، وَاِنَّ الْبَلَاءَ يَنْزِلُ فَيَلْقَاهُ الدُّعَاءُ فَيَعْتَلِجَانِ اِلٰى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

(یره دَ تقدیر نه څۀ نشی لرلے کولے، او دُعاء د مصیبتونو نه فائده ورکوی، کۀ راغلی وی او کۀ روستو راځی۔ او بیشکه مصیبت نازلیږی نو دعاء ورله مخکښ ورشی، پس تر قیامته پورے په جهګړه وی۔ یعنی هغه مصیبت نۀ راپریږدی)۔

او ابن عمر رضی الله عنه فرمائی : رسول الله ﷺ اوفرمائیل : « دعاء دَ نازل شوو او غیر نازل شوو دواړو مصیبتونو نه فائده ورکوی۔ فَعَلَيْكُمْ عِبَادَ اللهِ بِالدُّعَاءِ.

(نو د الله بندګانو ! دعا راتینګه کړئ »۔

ثوبان رضی الله عنه فرمائی چه رسول الله ﷺ فرمائیلی :

لَا يَرُدُّ الْقَدَرَ اِلَّا الدُّعَاءُ وَلَا يَزِيْدُ فِي الْعُمُرِ اِلَّا الْبِرُّ وَاِنَّ الرَّجُلَ لَيُحْرَمُ عَنِ الرِّزْقِ بِالذَّنْبِ يُصِيْبُهُ.

(تقدیر نۀ بدلوی مګر دعاء، او عمر نۀ زیاتوی مګر نیکی، او سړے دَ رزق نه محرومیږی په سبب دَ ګناه کولو)۔

دا حدیثونه مستدرك د حاکم راوړی دی۔

او د تقدیر بدلیدل او د عمر زیاتیدل، دا مسئله به روستو راشی۔

په یو حدیث کښ دی :

اَلدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ. (دعاء بعینه عبادت دے)۔

په یو بل روایت کښ دی چه په سند کښ ئے ضعف دے :

اَلدُّعَاءُ مُخُّ الْعِبَادَةِ. (دعاء دَ عبادت مغز او نلے دے)۔

ځکه چه په دے کښ عاجزی او توجه ډیره وی۔

دَ دعاء نۀ قبلیدو وجه

ددے ډیرے وجهے دی۔ یوه داده چه دا دعاء به وُرانه وی، د الله او د رسول ﷺ د رضا نه به خلاف وی۔ لکه یو سړے نیکانو خلقو ته خیرے کوی۔ لکه چه بعضو نه مونږ

آوریدلی دی چه الله دے وهابیانو ته هدایت اوکړی، اوکهٔ نهٔ کیږی نو الله دے ئے غرق کړی۔ حال دا چه دا اهلِ حقو ته خیرے کول دی۔

دویمه وجه داده چه زړهٔ الله طرفته پوره متوجه نهٔ وی په وخت د دعاء کښ۔ لکه بعضے خلقو دعاء کوی او اخوا دیخوا ګوری۔ اوبعضِ خبرے کوی او لاس ئے هم اوچت کړے وی۔ ددے مثال داسے دے لکه سړے لینده کښ کاڼړے کیدی خو لړه ئے راکاږی، نو کاڼړے ځائے ته ونهٔ رسیږی۔ دارنګه دا دعاء هم الله ته نهٔ رسیږی۔

دریمه وجه دَ حرامو خوړل دی۔

لکه حدیث کښ راځی : ابو هریره رضی الله عنه فرمائی : رسول الله ﷺ فرمائیلی دی : «اے خلقو ! الله پاك ذات دے، اونهٔ قبلوی مګر پاك او حلال شے۔ او الله مؤمنانو ته په هغه څهٔ حکم کړے، چه په هغے ئے پیغمبرانو ته هم حکم کړے۔ الله تعالیٰ په قرآن کښ وئیلی دی : چه اے پیغمبرانو ! خورئ د حلالونه، او نیك عمل کوئ، زهٔ ستاسو په عملونو خبرداریم۔(سورت المؤمنون : ۵۱)۔ اومؤمنانو ته ئے وئیلی دی : اے ایمان والو ! خورئ د هغه حلالو مالونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه چه مونږ درکړی دی (بقره : ۱۷۲) بیا رسول الله ﷺ د هغه سړی ذکر اوفرمائیلو چه اوږدهٔ سفرونه کوی، پریشان اوګرد آلود ویښتهٔ ئے وی۔ او لاسونه ئے آسمان طرفته نیولی وی۔ چه اے الله ! اے ربه ! یعنی سوالونه کوی۔ او حال دادے چه خوراك ئے حرام وی او څکاك ئے حرام وی، او جامے ئے حرامے وی۔ اوپه حرامو پاللے شوے وی۔ نو ددهٔ دعاء به څنګه قبوله شی ؟ »(مسلم)۔

څلورمه وجه : د ګناهونو زنګ دے په زړونو۔

پنځمه وجه : غفلت دے دَ الله تعالیٰ نه۔

شپږمه وجه : شهوت دے۔

اوومه وجه : لهویات دی۔

اتمه وجه : داده چه د دعاء په قبلیدو یقین نهٔ لری۔

حدیث کښ راځی : اُدْعُوا اللهَ وَأَنْتُمْ مُوْقِنُوْنَ بِالْإِجَابَةِ وَاعْلَمُوْا اَنَّ اللهَ لَا يَقْبَلُ دُعَاءً مِنْ قَلْبٍ غَافِلٍ لَاهٍ.

(د الله نه دعاء غواړئ په داسے حال کښ چه ستاسو یقین وی په قبلیدو، او یاد ساتئ چه الله د غافله او لهوه کونکی زړهٔ نه دعاء نهٔ قبلوی)۔

(رواه الحاكم فی المستدرك عن أبی هريرة).

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهمه وجه : د ګناهونو نه توبه نۀ ويستل دي :

لکه حديث د مسند احمد کښې راځي : چه « بني اسرائيلو ته څۀ بلا او تکليف اورسيدۀ. نو دوئ يو ميدان ته لاړل. الله تعالیٰ وحي اوکړه د هغوئ نبي ته چه دوئ له خبر ورکړه، چه تاسو دے ميدان ته په نجسو بدنونو راغلي يئ. او تاسو ماته هغه لاسونه اوچتوئ چه په هغے تاسو وينے توئ کړي دي، او تاسو کورونه د حرامو نه په دغه لاسونو ډك کړي دي. اوس چه کله زما غضب په تاسو سخت شۀ، نو تاسے مانه دعاء غواړئ. پس تاسو مانه لا لرے کيږئ.

لسمه وجه : استعجال (تادي کول) دي : يعنی انسان دا وائي چه ما ډيرے دعاګانے اوکړے. يوه هم قبوله نشوه. پس ستړے شي او دعاء پريږدي.

حديث کښې راځي، رسول الله ﷺ فرمائي : يُسْتَجَابُ لِاَحَدِكُمْ مَالَمْ يَعْجَلْ يَقُوْلُ قَدْ دَعَوْتُ فَلَمْ يُسْتَجَبْ لِيْ.

(رواه البخاري).

(قبليږي ستاسو نه دَ يو کس دعاء تر څو چه جلتي اونۀ کړي، وائي چه ډيرے دعاګانے م اوکړے خو قبولے نشوے).

يو بل حديث کښې راځي ، رسول الله ﷺ فرمائي :

لَا يَزَالُ الْعَبْدُ بِخَيْرٍ مَالَمْ يَسْتَعْجِلْ قَالُوْا يَا رَسُوْلَ اللهِ ! كَيْفَ يَسْتَعْجِلُ ؟ قَالَ : يَقُوْلُ : قَدْ دَعَوْتُ رَبِّيْ فَلَمْ يُسْتَجَبْ لِيْ.

(هميشه وي بنده په خير کښې، تر څو چه جلتي اونۀ کړي، صحابوؓ عرض وکړو، اے د الله رسوله ! جلتي څۀ ته وائي ؟ وے فرمائيل : انسان وائي : ډيرے دعاګانے مے اوکړے خو الله قبولے نۀ کړے). (احمد).

يولسمه وجه داده : چه په دعاء کښې اخلاص نۀ وي. لکه وائي : الله او پير بابا دے مَل شه. او الله او کاکا صاحب دے اوو هه. داسے کلمے استعمالول ناجائز دي، بلکه دا دَ شرك خبرے دي. سړے پرے مشرك کيږي.

دولسمه وجه : داده چه دعا په داسے وخت کښې اوکړي چه په هغے کښې رسول الله ﷺ نۀ وي کړي. لکه دَ سنتو نه پس په جَمع سره دعاء وغيره. نورے وجهے هم شته، خو زۀ دا رساله مختصره ليکم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دعاء آداب

۱ – حضور قلبي يعنې الله ته توجه كول. لكه مخكښې حديث كښې تير شو.

۲ – په دې اوقاتو كښې دعاء ښه قبليږي :

د فرض مانځه نه پس، او د تهجدو په وخت كښې.

لكه حديث كښې راځي :

قِيْلَ : يَا رَسُوْلَ اللهِ ! اَىُّ الدُّعَاءِ اَسْمَعُ ؟ قَالَ : جَوْفُ اللَّيْلِ الْآخِرِ وَدُبُرَ الصَّلَوَاتِ الْمَكْتُوْبَاتِ. رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ.

(چا تپوس اوكړو، اې د الله رسوله ! كومه دعاء ښه قبليږي ؟ وې فرمائيل : دَ شپې په آخرى حصه كښې (دَ تهجدو په وخت) او د فرض مونځونو نه پس).

۳ – دَ آذان كيدو په وخت.

٤ – دَ جُمعې دَ خطبې په وخت.

٥ – دَ جُمعې دَ ورځې دَ مازيګر نه پس.

٦ – دَ آذان او اقامت په مينځ كښې.

دا شپږ وختونه حديثو كښې ذكر شوي دي.

۲ – دويم ادب : خشوع او خضوع سره دعاء غوښتل.

۳ – دريم ادب : قبلې ته مخ كول.

٤ – څلورم ادب : دَ اوداسهٔ په حالت كښې دعاء غوښتل.

٥ – پنځم ادب : تر سينې پورې لاسونه اوچتول.

٦ – شپږم ادب : دَ دعاء په شروع كښې د الله حمدونه اوصفتونه كول.

۷ – اووم ادب : بيا په رسول الله ﷺ باندې درود وئيل.

۸ – اتم ادب : دَ حاجت غوښتلو نه مخكښې توبه ويستل.

ددې ټولو آدابو نه پس دِې الله تعالىٰ ته متوجه شي او په مبالغې او زارئ، او په ويرې او رغبت سره دِې دعاء اوغواړي. او دَ الله په مخكښې دې چاپلوسي اوكړي. او هغهٔ ته دې دَ هغهٔ په نومونو او صفتونو او په توحيد سره وسيله پيش كړي. او دَ دعاء نه مخكښې دې څهٔ صدقه خيرات اوكړي. نو ان شاء الله چه دا قِسم دعاء به الله تعالىٰ نهٔ رد كوي.

او خاصكر هغه دُعا، په كومه باندې چه رسول الله ﷺ د قبولتيا حكم لګولې وي.

لكه د **دعاء** دا راتلونكى **الفاظ** استعمالول پكار دي.

۱ – نبى كريم ﷺ دَ يو سړي نه واوريدل چه داسې دعاء ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوله :

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْاَلُكَ بِاَنِّیْ اَشْهَدُ اَنَّكَ اَنْتَ اللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ الْاَحَدُ الصَّمَدُ الَّذِیْ لَمْ یَلِدْ وَلَمْ یُوْلَدْ وَلَمْ یَكُنْ لَّهٗ كُفُوًا اَحَدٌ.

(اے الله ! زهٔ تانه دعاء په وسیله ددے کوم چه زهٔ دا گواهی کوم چه تانه سیوا بل اِله او معبود نشته۔ تهٔ یواځے اوبے حاجته ئے۔ هغه ذات ئے چه نهٔ د چانه پیدا دے، اونهٔ ترے څوك پیدا دی، او نشته دهٔ لره برابر هیڅوك)۔

نو نبی ﷺ اوفرمائیل : دے سړی د الله نه دعا په هغه نوم اوکړه چه څوك پرے دعا اوکړی نو قبلیږی)۔

(رواه ابن حبان عن عبد الله بن بریدة).

۲ – دَ انس رضی الله عنه په حدیث کښ دی دا وایم : زهٔ د رسول الله ﷺ سره ووم، نو هغهٔ د یو سړی نه واوریدل چه دَ مانځه نه پس ئے داسے دعا کوله :

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْاَلُكَ بِاَنَّ لَكَ الْحَمْدُ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ الْمَنَّانُ بَدِیْعُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ یَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ یَاحَیُّ یَا قَیُّوْمُ.

(اے الله ! زهٔ تانه سوال کوم په وسیله د صفتونو ستا سره۔ نشته لائق دَ عبادت سیوا ستانه، تهٔ احسان کونکے ئے، او ناشنا پیدا کونکے دَ آسمانونو او زمکے ئے۔ اے دَ

لوییٔ او د عزت خاونده ! اے ژوندیه اے تدبیر کونکیه !)۔

نو رسول الله ﷺ اوفرمائیل : « دے سړی دَ الله په اسمِ اَعظم سره دعا اوکړه، او دا داسے نوم دے چه په دے سره د هر چا دعا قبلیږی، او په دے هر حاجت پوره کیږی »۔

(رواه ابن حبان واصحاب السنن).

۳ – د اسماء بنت یزید رض نه روایت دے چه رسول الله ﷺ اوفرمائیل : « دَ الله اسمِ اعظم په دے دوه آیتونو کښ دے :

وَاِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ، لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِیْمُ.

(البقرة : ۱٦۳).

او دَ سورت آل عمرٰن په شروع آیتونو کښ :

الٓمّٓ اَللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّوْمُ. (رواه الترمذی).

د الله رب العزت حکمت دے په پټولو دَ بعضے شیانو کښ۔ لکه لیلة القدر، او په ورځ دَ جُمعے کښ یو ساعت د دعاء د قبلیدو وی هغه هم نامعلومه وی۔ دارنګه خاتمهٔ وغیره۔ دارنګه اسمِ اعظم هم الله رب العزت پوره نهٔ دے ښکاره کړے، دے دپاره چه انسان ورپسے کوشش اوکړی، او د الله ټول صفتونه اووائی۔

٤ – عَنْ اَنَسٍ وَاَبِیْ هُرَیْرَةَ وَرَبِیْعَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهُمْ

(c) ketabton.com: The Digital Library

عَنِ النَّبِيِّ ﷺ اَنَّهُ قَالَ : اِلِظُّوْا بِيَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ.

(رواه الحاكم وأحمد).

(انس، ابو هريره او ربيعه بن عامر رضى الله عنهم فرمائى چه رسول الله ﷺ اوفرمائيل : « په يا ذا الجلال والاكرام باندے كلك شئ او هميشه والے پرے اوكړئ په دعا كښ ».

٥ – د ابو هريره – رضى الله عنه – نه روايت دے چه «رسول الله ﷺ به كله مبالغه او كوشش په دعا كښ كولو، نو داسے به ئے وئيل : يا حيي يا قيوم ... الحديث ».

(ترمذى).

دَ ترمذى په بل روايت كښ راځى « چه كله به رسول الله ﷺ يو كار خفه كړو، نو داسے به ئے فرمائيل په دعاء كښ :

يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ بِرَحْمَتِكَ اَسْتَغِيْثُ ».

٦ – سعد بن ابى وقاص رضى الله عنه فرمائى : رسول الله ﷺ اوفرمائيل : « دَ يونس عليه السلام دعاء چه كله هغهٔ د ماهى په خيټه كښ كړے وه :

لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ سُبْحَانَكَ اِنِّىْ كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِيْنَ .

(انبياء : ٨٧).

په دے دعاء باندے چه كوم مسلمان بنده په يو حاجت كښ دعا اوغواړى نو ضرور به الله د هغهٔ دعاء قبلوى »

(ترمذى).

بل روايت كښ دى : چه « دا دعاء د هر مصيبت نه د خلاصى ذريعه ده ». رواه الحاكم.

او بل روايت كښ دى : « چا چه دا دعاء په بيمارئ كښ څلويښت ځله اووئيله، نو كهٔ چرته مړ شو نو شهيد به وى. او كهٔ جوړ شو، نو بخښنه به ورته اوشى ». (الحاكم).

د مصيبت دعاء

بخاري او مسلم كښ دى چه رسول الله ﷺ به د مصيبت په وخت كښ دا دعاء فرمائيله :

لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ الْعَظِيْمُ الْحَلِيْمُ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيْمِ.

لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ رَبُّ السَّمٰوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْاَرْضِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيْمِ.

دَ غم او دَ همّ دعاء

په مسند احمد كښ د ابن مسعود رضى الله عنه نه روايت دے چه نبى كريم ﷺ فرمائى : « نهٔ رسيږى يو كس ته هيچرے څهٔ غم يا هَمّ، پس چه دا دعاء اووائى :

(c) ketabton.com: The Digital Library

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ عَبْدُكَ وَابْنُ عَبْدِكَ وَابْنُ اَمَتِكَ ، نَاصِيَتِیْ بِيَدِكَ، مَاضٍ فِیَّ حُكْمُكَ، عَدْلٌ فِیَّ قَضَائُكَ اَسْاَلُكَ اللّٰهُمَّ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ سَمَّيْتَ بِهٖ نَفْسَكَ اَوْ عَلَّمْتَهٗ اَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ اَوْ اَنْزَلْتَهٗ فِیْ كِتَابِكَ اَوِ اسْتَاْثَرْتَ بِهٖ فِیْ عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ اَنْ تَجْعَلَ الْقُرْآنَ رَبِيْعَ قَلْبِیْ وَنُوْرَ صَدْرِیْ وَجَلَاءَ حُزْنِیْ وَذَهَابَ هَمِّیْ.

نو الله به لرې کړي غمونه او خفګانونه ددهٔ او په بدله کښې به ورله خوشحالي ورکړي. نو چا عرض اوکړو چه: یا رسول الله ! نهٔ ئې زده کوو ؟ نو وې فرمائیل : ولې نه ! چاچه واریده نو هغهٔ له پکار دي چه زده ئې کړي».

ابن مسعود رضی الله عنه فرمائي : په هر نبي باندې به چه کله څهٔ مصیبت راغې، نو هغهٔ به په سبحان الله سره امداد طلب کولو.

غَل نه دَ بچ کیدو دعاء

حسن بصریؒ فرمائي : «دَ ابو المعلق په نوم یو صحابي وو، هغه تاجر وو. یوه ورځ یو غل ګیر کړو. ورته ئې اوویل : چه زهٔ درنه مال اخلم، او قتل کوم دې هم. نو هغهٔ د څلورو رکعتو اجازت اوغوښتلو. نو په آخره سجده کښې

ئې دا دعاء اوغوښتله :

يَا وَدُوْدُ يَا وَدُوْدُ يَا ذَا الْعَرْشِ الْمَجِيْدِ يَا فَعَّالًا لِمَا تُرِيْدُ اَسْاَلُكَ بِعِزِّكَ الَّذِیْ لَا يُرَامُ وَبِمُلْكِكَ الَّذِیْ لَا يُضَامُ، وَبِنُوْرِكَ الَّذِیْ مَلَأَ اَرْكَانَ عَرْشِكَ اَنْ تَكْفِيَنِیْ شَرَّ هٰذَا اللِّصِّ يَا مُغِيْثُ اَغِثْنِیْ يَا مُغِيْثُ اَغِثْنِیْ.

درې ځله ئې دا دعاء اوکړه. نو الله دَ آسمان نه د هغه غل د وژلو دپاره یو ملائك راولیږلهٔ.

حسن بصریؒ وائي : چاچه اودس اوکړو، او څلور رکعته مونځ ئې اوکړو، او دا دعاء ئې اووئیله، نو الله تعالیٰ به ئې قبوله کړي. کهٔ په دهٔ څهٔ غم وي او کهٔ نهٔ وي».

(رواه ابن ابی الدنیا عن الحسن).

فصل : دعاء دَ وسلې پشان ده :

خو دومره خبره یاده کړه چه وسله هله کار کوي کله چه مټ قوي او مضبوط وي، او څهٔ مانع نهٔ وي لکه په دشمن څهٔ زغره یا خود نهٔ وي، نو پوره کار کوي. دارنګه چه دعا وي او په توجه سره وي، او نور څهٔ مانع دَ قبلیدو نهٔ وي، لکه بعض موانع مونږ مخکښې بیان کړل، نو دُعا بیا ښهٔ کار کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بعضِ خلق وائی چه دُعا ته هیڅ ضرورت نشته. ځکه چه داشے به الله یا لیکلے وی په تقدیر کښ یا به ئے نۀ وی لیکلے. کۀ لیکلے وی، نو دُعا ته حاجت نشته. او که نۀ وی لیکلے، نو بیا هم دُعا ته حاجت نشته. دا قِسم خلق سخت جاهلان دی. مونږ الزامًا وایُو چه ستا موړوالے او تنده ماتیدل او بچی پیدا کیدل به الله یا لیکلی وی یانۀ، کۀ لیکلی ئے وی، بیا روټئ خوړلو او اوبۀ څکلو ته حاجت نشته او نۀ وادۀ کولو ته حاجت شته. او کۀ نۀ ئے وی لیکلی، نو بیا بے ضرورته کار ولے کوے ؟

بعضِ خلق وائی چه په دُعا هیڅ نۀ کیږی. لیکن دا صرف عبادت دے. کول ئے پکار دی. دا خلق هم غلط وائی. بلکه :

صحیح خبره داده چه هر شے الله په تقدیر کښ لیکلے، لیکن سره دَ اسبابونه. مثلًا موړ والے الله لیکلے دے، او سبب، ئے ورله خوراك لیکلے. دارنګه تۀ چه څۀ حاجت غواړے، هغے دپاره الله دُعاء سبب ګرزولے دے. نو څوك چه دُعا پریږدی هغه جاهل دے.

صحابوؓ ته دا فضیلتونه معلوم وو، ځکه په هر ځائے

کښ به هغوی الله ته متوجه کیدل او دُعا به ئے غوښتله.

حدیث دَ ابن ماجه کښ راځی :

مَنْ لَمْ يَسْأَلِ اللهَ يَغْضَبْ عَلَيْهِ.

« څوك چه د الله نه دُعا نۀ غواړی، الله په هغۀ غضب کوی ».

نو معلومه شوه چه الله تعالیٰ په سوال او تضرع سره راضی کیږی. او دُنیا کښ زمونږ د مسلمانانو بل مقصد نشته بغیر د رضا کولو د الله نه.

په حدیث کښ راځی چه الله فرمائی :« زۀ الله یم، مانه سیوا بل معبود نشته. کله چه زۀ راضی شم، نو برکت اچوم، او زما دَ برکت څۀ انتهاء نشته. او کله چه زۀ د چانه خفه شم، نو بیا پرے لعنت کوم، او زما لعنت تر اوو پُشتونو پورے رسیږی ». (مسند احمد).

پس الله په کومه خبره زیات خوشحالیږی هغه د ګناهونو دَ پریخودلو په وجه رضا کیږی. او دَ تقویٰ معنیٰ هم داده د ګناه نه ځان ساتل.

نو دَ دنیا دَ ټولو مصیبتونو سبب ګناهونه دی، لکه قرآن مجید کښ الله فرمائی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ وَمَا اَصَابَكُمْ مِنْ مُّصِيْبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ اَيْدِيْكُمْ وَيَعْفُوْ عَنْ كَثِيْرٍ ﴾. (شوری).

(کوم مصیبت چه تاسو ته رسیږي هغه ستاسو د عمل په وجه، او الله خو د ډیرو نه معافي کوي).

لیکن دا خبره یاد ساتل پکار دي چه د خیر او د شر اسباب معلومول ضروري دي. او دا په تجربه او په علم التاریخ او په آوریدلو د اخباراتو ماضیو او خصوصاً په قرآن پاك کښ سوچ کولو سره انسان ته حاصلیږي. او بیا په علم الحدیث کښ سوچ کول دي. او قرآن او سنت د ټولو شیانو اسباب بیان کړي دي.

دویمه خبره داده: چه د نفسِ غلط فهمۍ نه ځان ساتل ضروري دي. ځکه چه انسان دا ښۀ پیژني چه ګناه، غفلت او شهوت ضرري شیان دي، لیکن دے په غلط فهمۍ کښ پریوزي او، وائي چه الله غفور رحیم دے.

او کله وائي: توبه به وُباسم.

او کله یو دوه رکعته نفل اوکړي، نو ځان معصوم حسابوي.

اوکله وائي: تقدیر کښ به مقرر وي داسے. اوکله وائي:

ټول خلق داسے کوي، نو کۀ ما اوکړو، نو څۀ چل اوشۀ.

او ډیر خلق دا ګمان کوي، کۀ زه هر څو مره ګناهونه اوکړم، او استغفر الله اووایم پس ختم به شي.

اوبعضِ وائي چه ګناهونه کوه، او بیا سل ځله: سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهٖ اووایه: بس ګناه به دِے زائله شي.

اوبعضِ وائي: اَلتَّنَزُّهُ مِنَ الذُّنُوْبِ جَهْلٌ بِسِعَةِ عَفْوِ اللهِ.

(د ګناهونو نه ځان ساتل د الله په فراخه عفوه ناخبري ده). اوبعضِ وائي: زۀ مجبوریم.

اوبعضِ وائي: پردو زنانو ته کتل جائز دي، ځکه چه دا خو بهرته راوتي دي.

اوبعضِ وائي چه مونږ به خپل پیران بچ کوي. او هغوي به مونږ له سفارش کوي.

اوبعضِ وائي: مونږ مِیان ګان اوسیدان یُو. زمونږ ګناهونه به زمونږ مشران معاف کوي په سفارش سره.

اوبعضِ وائي: حدیث کښ راځي چه الله فرمائي: زۀ د بنده دَګمان سره یم په ما باندے. پس زمونږ په الله دا ګمان دے چه جنت ته به مو بوزي.

لیکن دا خبره صحیح نۀ ده، ځکه چه په الله هغه سړے

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحیح گمان کولے شی څوك چه دَ هغهٔ تابعداروی. او نافرمان په الله ښهٔ گمان نشی کولے، لکه یو مرئیے وی هغه اوتختی، کله چه هغه واپس راوستے شی، نو د هغهٔ گمان دا وی چه مَولیٰ به سزا راکوی.

دیے وجے نه حسن بصریؒ فرمائی :

اِنَّ الْمُؤْمِنَ اَحْسَنَ الظَّنَّ بِرَبِّهٖ فَاَحْسَنَ الْعَمَلَ، وَاِنَّ الْفَاجِرَ اَسَاءَ الظَّنَّ بِرَبِّهٖ فَاَسَاءَ الْعَمَلَ.

(مؤمن په خپل رب ښهٔ گمان لری ځکه نیك عمل کوی، او بدکاره سړے په الله غلط گمان لری نو ځکه غلط اعمال کوی)۔

په اصل کښې دا دَشیطان دهوکے او حربے وی. راشه اوګوره چه څومره خوف وو دَ رسول الله ﷺ، چه یو کرت ورسره شپږ یا اووهٔ اشرفئ وے، نو دَ شپے خوب نهٔ ورتلو او په مرضِ وفات دَ هغهٔ کښې عائشے رضی الله عنها ته ئے فرمائیلی وو چه خرچ ئے کړه. لیکن هغے د څهٔ مشغولتیا په وجه خرچ نکړے. نو نبیﷺ اوفرمائیل چه څهٔ گمان دے دَ الله د نبی، کهٔ الله سره ملاؤ شی او دا روپئ ورسره وی؟

امام معروفؒ فرمائی :

رَجَاؤُكَ لِرَحْمَةِ مَنْ لَا تُطِيْعُهٗ مِنَ الْخُذْلَانِ وَالْحُمْقِ.

دَ هغه چانه امید ساتل چه تهٔ دَ هغهٔ تابعداری نهٔ کوے دا خو شرمندگی او کم عقلی ده.

او حسن بصریؒ ته چا اووئیل چه :

اَرَاكَ طَوِيْلَ الْبُكَاءِ فَقَالَ : اَخَافُ اَنْ يُّطْرِحَنِيْ وَلَا يُبَالِيْ.

زهٔ تا وینم چه تهٔ ډیر زیات ژاړیے دا ولے ؟ نو هغهٔ وئیلے : ماسره دا ویره ده چه الله به مے اورته گذار کړی او هغه دَ هیچا پرواه نهٔ لری.

او حسن بصریؒ دا هم فرمائیلی دی : چه بعضِ خلق امیدونه د مغفرت لری، نو د دنیا نه بے توبے لاړ شی.

او نبی کریم ﷺ فرمائی :

یَا مُقَلِّبَ الْقُلُوْبِ ثَبِّتْ قَلْبِیْ عَلٰی دِیْنِكَ.

« اے دَ زړونو اړونکیه ! زما زړهٔ په خپل دین باندے مضبوط کړه »۔

او دا به ئے هم فرمائیل چه « زړونه د الله په دوو گوتو کښې دی. کوم خوائے ئے چه غواړی اړوی ئے »۔

یو روایت کښې دی چه « نبی ﷺ جبرئیل علیه السلام ته اوفرمائیل : څهٔ وجه ده چه میکائیل علیه السلام نهٔ

(c) ketabton.com: The Digital Library

خاندی ؟ نو هغهٔ ورته اووئیل : میکائیل د هغې ورځې نه را په دیخوا نهٔ دی خندلی، کله نه چه اور پیدا شوے دے»۔

یو روایت کښې راځی، چه نبی ﷺ یو کرت یو جماعت اولیدهٔ، نو تپوس ئے اوکړو چه ولے راجمع شوی دی ؟ نو چا اووئیل چه قبر کنی۔ نو نبی ﷺ په منډه لاړو او قبر خوا کښې کیناستو، او په ژړا شو، تردے چه زمکه ئے په اوښکو لونده کړه۔ او بیائے مونږ ته ارشاد اوفرمایهٔ : اے رونړو! دے ورځې دپاره تیاری اوکړئ۔ (مسند احمد)۔

دا قِسم روایتونه نور هم ډیر زیات دی۔

نو مقصد داشهٔ چه هسے امیدونه نهٔ دی کول پکار. بلکه اعمالِ صالحه پکار دی۔ او خوفِ اِلٰهی ډیر ضروری شے دے۔

پس د ټولو ګناهونو نه ځان بچ کول پکار دی، ځکه چه مخکښې بیان شو چه دَ ټولو مصیبتونو سبب معصیتونه دی۔ او دَ نعمتونو د راتلو لوئے سبب تقویٰ ده۔ لیکن دا اوس ډیره کمه شوے ده۔ او حال دادے چه قرآن پاک کښې چه الله پاك په تقویٰ څومره زور ورکړے دے۔ هغه پټ نهٔ دے۔ په سورتِ بقره کښې الله پاك پنځه دیرش کرته دتقویٰ

ذکر کړے دے۔ باقی قرآن خو ترے ډك دے۔

دګناهونو ضررونه :

زهٔ مختصریو څو ضررونه او بد اثرات د ګناهونو لیکم، چه زړهٔ اوبدن ته په دنیا او آخرت کښې ضرر ورکوی۔ هر انسان د خپلے کامیابئ دپاره کوشش کوی۔ خو لیکن شیطان دانسان نه دشمن دے۔ هغهٔ صحیح لاره د کامیابئ دانسان نه هیره کړے ده۔ پس هوښیاریدل پکار دی او دَ شیطان سره عداوت کول پکار دی۔

۱ - اول : د علم نه محرومتیا :

دعلم نه محرومتیا د ګناه په وجه کیږی۔ علم نور دے، اوګناه دغه نور مړ کوی۔ لکه دَ امام شافعیؒ په باره کښې راځی چه کله دوئ دَ امام مالكؒ نه تعلیم شروع کړو۔ نو امام مالكؒ ته ددهٔ زیرکتیا او پوهه اوعقل معلوم شهٔ۔ نو دهٔ ته ئے اوفرمائیل :

إِنِّیْ أَرَی اللهَ قَدْ أَلْقَی عَلَیْكَ نُوْرًا فَلَا تُطْفِئْهُ بِظُلْمَةِ الْمَعْصِیَةِ.

(زهٔ وینم چه الله په تا باندے نورا چولے دے۔ نو دَ ګناه دَ تیارے په وجه ئے مړ نهٔ کړے)۔

امام شافعیؒ فرمائی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

شَكَوْتُ إِلٰى وَكِيعٍ سُوْءَ حِفْظِي
فَأَرْشَدَنِي إِلٰى تَرْكِ الْمَعَاصِي

(ما خپل استاذ وکیعؒ ته د حافظې دَ کمزورۍ شکایت اوکړو، نو هغهٔ ماته دَ ګناهونو نه د بچاؤ وصیت اوکړو.

فَإِنَّ الْعِلْمَ فَضْلٌ مِنَ الٰہِ
وَفَضْلُ اللّٰهِ لَا يُعْطىٰ لِعَاصِي

(ځکه علم د الله فضل دے، او الله خپل فضل نافرمان ته نهٔ ورکوی).

۲ – **دویم** : ګناهونه دَ رزق او د مال نه د محرومه کیدو سبب دے. حدیث کښې راځی : ((انسان دَ ګناه په سبب دَ رزق نه محرومه کیږی)). (مسند احمد).

نو تقویٰ سبب د رزق او ګناه سبب دَ فقر دے.

۳ – **دریم** : ګناهونه سبب دَ وحشت دے. انسان ته هیڅ شے بیا مزه نهٔ ورکوی. اګرکهٔ د ټولې دنیا مزے راجمع شی. لیکن په دے وحشت د زړهٔ هغه څوك پوهیږی چه إحساس په کښې وی، ځکه چه :

وَمَا لِمَيِّتٍ بِجَرْحٍ مِنْ إِيْلَامٍ.

مړے دَ زخمی کیدو په درد نهٔ پوهیږی.

٤ – **څلورم** : د ګناهونو په سبب د انسان او د نورو خلقو ترمینځه یو وحشت او بے محبتی واقع کیږی، خصوصًا انسان دَ نیکانو خلقو نه وړاندے کیږی، هغوی نه به هم بد معلومیږی فطرةً. او دے هم د هغوئ نه نختی. او څومره چه لرے وزی، هغومره شیطان ته نزدے کیږی. تردے چه دا وحشت ددهٔ او د ښځے او د بچو او د خادمانو ترمینځه راشی، نو بیا به ئے هیڅوك تابعداری نکوی.

لکه بعضِ علماء فرمائی : چه زهٔ کله دَ الله څهٔ نافرمانی اوکړم. نو هغه به زهٔ دَ خپلے ښځے او د خپل څاروی (سورلۍ) په اخلاقو کښې پیژنم.

٥ – **پنځم** : ګناهونه سبب دَ ګرانۍ او سختۍ د کارونو دی په دهٔ باندے. پس هر خوا چه مخ کړی، نود هر کار دروازه به پرے بنده وی. او بیا به سخته وی. ځکه څوك چه د الله نه ویره کوی نو : ﴿ يَجْعَل لَّهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا ﴾.

الله به ورله کارونه آسان کړی. (الطلاق).

نو څوك چه تقویٰ معطله کړی، نو هر کار به ورته الله پاك سخت کړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٦ – **شپږم** : په زړهٔ باندے به ئے تيارهٔ راشي، تردے چه دے به پرے داسے پوهيږي لکه د شپے په تيارهٔ چه سړے پوهيږي۔ ځکه چه طاعت نور دے او معصيت (گناه) تيارهٔ ده۔ اوکله چه دا تيارهٔ ډيره شي، نو سړے بيا په بدعاتو او گمراهئ کښ واقع شي۔ او دے نهٔ پوهيږي۔ لکه يو ړوند سړے په لاره روان وي، اومخکښ کنده راشي او دے خبر نهٔ وي، نو په کښ ور اوغورزيږي۔ پس دا تيارهٔ بيا په مخ باندے تيارهٔ راولي، نو هر څوک ئے پيژني، لکه تاسو تجربه اوکړئ۔ چه پوليس والا چه کله گاډي ته را اوخيژي، نو په فاسقانو خلقو گوتے وَهي۔ ښهٔ او خراب بيل پيژني۔

عبد الله بن عباس رضي الله عنه فرمائي :

إِنَّ لِلْحَسَنَةِ ضِيَاءً فِي الْوَجْهِ وَنُورًا فِي الْقَلْبِ وَسَعَةً فِي الرِّزْقِ وَقُوَّةً فِي الْبَدَنِ وَمَحَبَّةً فِي قُلُوبِ الْخَلْقِ، وَالْمَعْصِيَةُ بِضِدِّ ذٰلِكَ.

(دَ نيکئ اثر په مخ باندے دَ حُسن اودَ تازگئ وي، او په زړهٔ کښ رڼرا وي، او په رزق کښ فراخي وي، او په بدن کښ طاقت وي، او خلق ورسره محبت ساتي۔ او گناه کښ ددے په ضد شيان ملاويږي۔ يعني تور والے دَ مخ او تيارهٔ د زړهٔ او

تنگی دَ رزق او کمزوری دَ بدن او دَ خلقو په زړونو کښ ورسره نفرت)۔

٧ – **اووم** : زړهٔ او بدن کمزورے کوي، ځکه چه دَ مؤمن ايماني طاقت په زړهٔ کښ وي، او کله چه زړهٔ طاقتور وي، نو بدن کار کوي، اوکله چه زړهٔ بزدل کمزورے وي۔ نو بدن کار نشي کولے۔ لکه د کافرانو څومره بدني او مالي طاقتونه وي۔ ليکن صحيح مؤمنانو ته نشي ټينگيدے، لکه د صحابه کرامو رضي الله عنهم واقعات مشهور دي۔

٨ – **اتم** . دَ گناه دَ وجے نه انسان د ډيرو نيکيو نه محروم شي۔ چه هره نيکي د ټولے دنيانه بهتره وي۔ مثلاً سړے فلم ته لاړ شي، نو مونځ ترے قضا شي، او دَ ذکر نه غافله شي۔ دَ غلا چل زده کړي، دَ زنا چَل زده کړي۔ مال بے ځايه خرچ شي، وخت عبث تير شي۔ دارنگه تهٔ په کښ فکر اوکړه چه څومره ضررونه دي ؟ انسان د خپلے خوشحالئ کوشش کوي، او حال دادے چه ځان هلاکوي۔

٩ – **نهم** : گناه دَ عمر او دَ رزق دَ کموالي سبب دے۔ او نيکي دَ عمر او دَ رزق دَ ډيروالي سبب دے۔ لکه په حديث د ابن ماجه کښ راځي : « عمر لره صرف نيکي زياتوي، او

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقدیر لره صرف دعا رد کوی »۔ الحدیث۔

بیا دلته په ډیروالی د عمر کښ د علماؤ درے رائے دی:

بعضِ فرمائی: دَ عمر دَ ډیر والی نه مراد دَ خیر او برکت ډیروالے دے۔ یعنی عمر به لږ وی، اوفائدے اوطاعتونه به په کښ ډیروی۔

دویم دا چه: مراد دَ ډیر والی د عمر نه حقیقةً ډیروالے دے۔ الله د هر شیٔ دپاره اسباب مقرر کړی وی، لکه د صحت، مرض، غِنیٰ، فقر دپاره ئے چه اسباب مقرر کړی دی۔

دریم قول دادے: چه اعلیٰ ژوند هغه دے چه د انسان زړهٔ په کښ دَ الله پاك سره تړلے وی۔ او د هغهٔ سره په کمال درجه کښ محبت وی۔ چه دَ هغه محبت په مقابله کښ هیڅ شے نهٔ غوره کوی۔ نو کله چه انسان په معصیت او نافرمانیٔ کښ اخته شی، نو دے مړ دے، او عمرئے ختم دے۔ دے وجے نه کافرانو ته الله پاك مړی وئیلی دی۔

لنډه داشوه چه عمر دَ اِنسان دَ ژوند مُودے ته وائی۔ او ژوند هغه دے چه اِنسان پکښ د الله سره پوره محبت اوتعلق ساتی، او د هغهٔ رضا په هر شی غوره کوی۔ اود

گناه په وجه دا حال ختمیږی۔

۱۰ - **لسم**: د گناه نه گناه پیدا کیږی۔ بیا انسان ترے نهٔ شی وتلے۔ بعضِ علماؤ وئیلی دی چه:

إِنَّ مِنْ عُقُوْبَةِ السَّيِّئَةِ السَّيِّئَةُ بَعْدَهَا.

(د گناه یو عذاب دادے چه دَ بلے گناه توفیق اِنسان ته ملاویږی)۔

اونیکی ددے خلاف ده۔ تردے چه په بعضِ اِنسانانو کښ بیا داگناهونه کللك شی۔ کهٔ د نیکیٔ ځائے ته راشی۔ یا ورته څوك د دین خبره کوی، نو تنگ شی۔ او همدارنگه بعضِ نیکان خلق د گناه په ځائے کښ تنگیږی۔ لکه مَهے چه دَ اوبو نه لرے شی۔ تردے چه بعضِ گناهونو کښ هیڅ خوند نهٔ وی۔ لیکن د هغهٔ زړهٔ په نیکیٔ تنگیږی، نو ځکه هغه گناه کوی۔ په بل شی ئے ساعت نهٔ تیریږی۔

۱۱ - **یولسم**: او دَ ویرے خبره خو داده چه د گناه په وجه دَ زړهٔ نه اِراده د توبے کمزورے کیږی۔ تردے چه هغه گناه ددهٔ عادت اوگرځی۔ نو بیا ورته هغه څهٔ گناه نهٔ ښکاری، هسے په خولهٔ به توبے ډیرے اوباسی، او زړهٔ کښ به ئے اِراده هم د هغه کار وی۔ کهٔ زنکدن راشی، نو هم توبه

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـهٔ اوبـاسـی. او الله پـاك بيا توفيق هم نهٔ وركوی. وجه داده چـه گناهونه دَ مخكنيو خلقو ميراث دے، مثلًا هلكانو ته راتـلل دا ميراث د قوم لوط دے. او ناپ تول كښ كمے كول دا ميـراث دَ قـومِ شـعيـب دے. او فسـادونـه اولوئى كول دَ فـرعـونيانـو ميـراث دے. او تـكبـر او تجبر كول دَ قومِ هود ميراث دے. او همدارنگه نور واخله.

اوپـه دے گـنـاهونو هغوئ الله هلاك كړی دی. نو كيدے شی چـه الله هـم دغـه عـذاب پـه دے نـافـرمان بنده راولی. ځكه چه دهٔ هم د هغوئ جامے آغوستی دی.

لـكـه پـه مسند احمد كښ دَ ابن دينار قول دے : چه « الله بـعضِ نبيانو ته وحی اوكړه، چه خپل قوم ته اووايه چه زما د دشـمـنـانـو نو په ځائے كښ مهٔ داخليږئ او دَ هغوئ لباس مـكـوئ، او د هـغـوئ پشـان سـورلـی مكوئ. او د هغوئ پشـان خـوراك مـهٔ كـوئ. كـنـی نو تاسو به هم زما دشمنان جوړ شئ ».

بل حديث كښ دا جمله راغلے ده :

مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ.

« خـوك چـه دَ چاسره ځان مشابه كوی، هغه به دَ هغوئ

سره وی په آخرت كښ ».

(مسند احمد).

۱۲ - **دولسم** : دَ گـنـاه پـه وجه انسان د الله په نيز ذليل اوسپك وی. او د الله د نـظـر دَ رحـمـت نـه غورزيدلے وی.

حسن بصریؒ يوه عجيبه خبره كړے ده :

هَانُوْا عَلَيْهِ فَعَصَوْهُ وَلَوْ عَزُّوْا عَلَيْهِ لَعَصَمَهُمْ.

(دا مـجرمان په الله سپك دی، ځكه الله دَ نافرمانئ توفيق وركړو. اوكـچرتـه د الله پـه نيـز عزت مند وے، نو الله به بچ كړی وے).

او كله چه يو انسان الله پاك سپك كړی، نو :

فَمَا لَهُ مِنْ مُّكْرِمٍ .

نـو څـوك بـه عـزت وركـړی ؟ يـعـنـی هيـڅوك عزت وركـونـكے بيا نشته. اگركهٔ خلق ئے تعظيم او توقير كوی دَ وجے د خوف دَ هـغـهٔ د شر نـه .يا د څهٔ لالچ په وجه. ليكن كله چه هغـه ختـم شی يا دے غائب شی، نو بيائے دشمن وی، او زړهٔ كښ ئے سپك گنړی.

۱۳ - **ديارلسم** : بنـده چـه كـلـه نافرمانی كوی نو گناه بيا ورتـه سپـكـه او وړه ښكاری. او كله چه اِنسان گناه وړه

اوګنړی، نو دے هلاك شۀ. حدیث کښې راځی: منافق ته خپل ګناهونه داسے ښکاری لکه مچ په پوزه کینی، نو دے ئے په اِشارے سره پاڅوی، هیڅ پرواه پرے نکوی.

(رواه البخاری عن ابن مسعود رضی الله عنه).

څوارلسم : نور خلق او حیوانات ګنهګارته خیرے کوی، ځکه چه هغوئ ته ددهٔ په وجه نقصان رسی.

ابو هریره رضی الله عنه فرمائی:

إِنَّ الْحُبَارٰی لَتَمُوْتُ فِیْ وَکْرِهَا مِنْ ظُلْمِ الظَّالِمِ.

(زانړی یا خِراړے په خپلو جالو کښې مری، دَ وجے دَ ګناه د مجرم نه).

مجاهد" فرمائی: حیوانات په نافرمانو خلقو لعنتونه وائی. ځکه چه قحطونه دَ انسانانو د ګناه په وجه راځی.

عکرمه" فرمائی: دَ زمکے ځناور تردے چه ګونګټئ او لړمانان وائی چه باران زمونږ نه بند شو په سبب د ګناه د انسان. پس په ګنهګار باندے بے ګناه مخلوق لعنت وائی.

۱۵ - **پنځلسم** : د ګناه نه ذلت پیدا کیږی. ځکه چه عزت خو په طاعت دَ الله تعالیٰ کښې دے.

قرآن پاك کښې راځی: فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلّٰهِ جَمِیْعًا. (فاطر).

څوك چه عزت غواړی نو د الله په طاعت سره دے طلب کړی ځکه چه عزت ټول د الله سره دے.

بعض سلفو به داسے دعا کوله:

اَللّٰهُمَّ اَعِزَّنِیْ بِطَاعَتِكَ وَلَا تُذِلَّنِیْ بِمَعْصِیَتِكَ.

اے الله! ستا د طاعت په وجه عزت راکړه، او ستا د نافرمانئ په وجه مے مهٔ ذلیله کوه.

دَ حسن بصری" یوه خبره هرسړی لره یادول پکار دی. ډیره مزیداره ده.

إِنَّهُمْ وَإِنْ طَقْطَقَتْ بِهِمُ الْبِغَالُ وَهَمْلَجَتْ بِهِمُ الْبَرَاذِیْنُ إِنَّ ذُلَّ الْمَعْصِیَةِ فِیْ رِقَابِهِمْ اَبَی اللّٰهُ إِلَّا اَنْ یُّذِلَّ مَنْ عَصَاهُ.

(نافرمان خلق اګرکهٔ دوئ په قچرو په مزه روان وی او په ښهٔ کره کره آسونو ناست وی، او هغه په تیزه روان وی، او ځُمْ ځُمْ کوی، مګر دَ ګناه چه کوم ذلت دے، هغه د دوئ څټونو پورے نښتے دے، الله خامخا خپل نافرمان ذلیله کوی).

لکه اوس اوګورئ دا مالداره سرمایه دار خلق چه کله نافرمان وی، نو څومره بد شکله بد اخلاق ذلیل وی. نو کهٔ غریب نافرمان وی، هغهٔ ته خو بیا څوك ګوری هم نهٔ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دے خبره ژوندی زړهٔ والا پو هیږی۔

ابن مبارکؒ یو څو ډیر ښکلی شعرونه وئیلی دی:

رَأَیْتُ الذُّنُوْبَ تُمِیْتُ الْقُلُوْبَ

وَقَدْ یُوْرِثُ الذُّلَّ اِدْمَانُهَا

ما گناهونه اولیدل چه زړهٔ مړ کوی، او ذلت پیدا کوی همیشه والے دَ گناهونو۔

وَتَرْكُ الذُّنُوْبِ حَیَاةُ الْقُلُوْبِ

وَخَیْرٌ لِنَفْسِكَ عِصْیَانُهَا

او دَ گناهونو پریښودل زړهٔ ژوندے کوی، او د نفس دپاره غوره شے دَ نفس نهٔ منل دی۔

وَهَلْ اَفْسَدَ الدِّیْنَ اِلَّا الْمُلُوْكُ

وَاَحْبَارُ سُوْءٍ وَرُهْبَانُهَا

دین چه څومره بادشاهانو او دنیا پرستو مُلایانو او عیش پرستو پیرانو خراب کړو۔ نو دومره بل چا نهٔ دے خراب کړے۔

۱۶ – **شپاړسم** : دا عصیان عقل هم خرابوی۔ ځکه چه عقل نور دے او گناه تیارهٔ ده۔ نو بس نافرمان همیشه کم عقل وی۔ بے ځایه خبرے بے ځایه کارونه کوی۔

۱۷ – **اولسم** : دا وجه دَ مخکنیٔ وجے بیان دے :

علماؤ وئیلی دی، کوم انسان چه نافرمانی او عصیان کوی، نو دهغهٔ عقل ختم وی۔ ځکه چه کهٔ انسان فکر اوکړی، چه زهٔ خو الله پیدا کړے یم، د طاعت دپاره۔ او د هغهٔ په قبضه کښ یم۔ او هغه په ما خبر دے۔ او زهٔ دَ هغهٔ په کور کښ اوسیږم۔ او ملائکے راته گوری۔ او قرآن مے منع کوی۔ او ایمان مے منع کوی۔ د مرگ واعظ موجود دے او اور د جهنم شته، او دا فکر ورسره اوکړی چه د گناه په وجه د سړی نه په دے لږغوندے خوند باندے د دنیا اود آخرت ډیرے فائدے خرابے شی۔ نو بیا به چرته گناه ته وړاندے نشی۔ اوکهٔ وړاندے کیږی سره ددے موانعو نه، نو هغه بے عقله او جاهل دے۔

۱۸ – **اتلسم** : د گناه په وجه په زړهٔ زنگ راځی۔ لکه حدیث کښ راځی چه زړهٔ زنگین کیږی لکه وُسپنه۔

(الحدیث، مشکوة).

پس دَ زنگ نه پس بیا پرے طبع (ټاپه) راشی، بیا پرے نفل (جرنده) راشی۔ بیا پرے ختم (مهر) اوو هلے شی۔ نو بیا به ورته څوك هدایت اوکړی ؟ دا پنځه واړه خبرے په

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرآن کښې شته دے۔

۱۹ - **نولسم** : مـا د خپـل مـحبـوب او متقي استاذ الشيـخ عبـد السـلام (الله پاك دے د هغـهٔ دنيا او آخرت روښانـه کـړی، او مونږ او هغه دِے الله په جنت کښې يو ځائے کـړی، آمين) نه دَ مشکوٰة په درس کښې آوريدلی وو چه په قـرآن او حـديـث کـښې الله او رسول (ﷺ) پـه څـهٔ کـارونو لعنتونه فرمائيلی دی۔ کهٔ سړے هغه راجمع کړی، نو پوره کتاب پـړے ليکلے کيږی۔ نو زما زړهٔ کښې دَ هغهٔ خبره وه۔ نـو کـلـه چـه الله پاك ددے رسالے د ليکلو توفيق راکړو، نو هغه خبره د خپل محبوب استاذ رازياده شوه۔

په حديث کښې په خال لګونکی او څوك چه دَ هغے طلب کـوی، او هـمـدارنـګـه پـه هـغـه ښځه چه په خپل سر کښې پردی ويـختـهٔ لـګـوی، او پـه هـغـه ښـځه چه هغه ئے ورله لـګـوی، او پـه هـغـه ښـځـه چـه دَ خپلو وروځو نه ويښتهٔ اوبـاسی، او په هغه ښځه چه په سو هان سره خپل غاښونه نری کوی، او په هغه ښځه چه دے له د زينت دپاره ويښتانه تيرهٔ کـولے شـی۔ پـه دے ټـولو باندے د الله او د رسول (ﷺ) لعنت دے۔

دغـه شان په سود خور او په هغه چا چه په بل د سود مال خوروی، او ددے په ليکونکی او ددے په ګواه باندے لعنت وئيلی شوے۔ دارنګه په مُـحَلِّل او مُحَلَّلُ لَهٗ بـانـدے لعنت راغلے۔ مُحلِل هغه چاته وائی چه طلاقه شوے ښځه يوه شپے دپاره په نکاح واخلی۔ او وعده اوکړی چه سَحر به ئے طلاقوم۔ دے دپاره چه اولنی خاوند ته حلاله شی۔ نو دهٔ ته مُحلِل وائی۔ او اولنی خاوند ته مُحلَل لَهٗ وائی۔

او دغـه شان پـه غـلـهٔ سړی باندے لعنت راغلے دے۔ او په شراب خور او په ورکونکی باندے او په نچوړونکی باندے او پـه خـرڅـوونـکـی او اخستـونـکـی او دَ هـغـے پيسے خوړونکی بـانـدے او پـه بـارَوُونـکـی او پـه هغه چا باندے چاکره چه دا شراب اوړلے شی، په دے ټولو باندے لعنت وئيلی شوے۔

دارنـګـه حديث کښې لعنت په هغه چا راغلے چه د زمکے نښانے ورانوی، او د هغے حدود او پُلے خرابوی۔ او څوك چه په مور پلار لـعـنـت وائـی۔ او لـعـنـتی دے هغه کس چه د ژوندی حيـوان نه نښه جوړه کړی۔ اوبيائے وُلی۔ او په هغه سړی لعنت دے چه ځان د ښځو سره مشابه کوی په لباس،

(c) ketabton.com: The Digital Library

رفتار گفتار وغیره کښې۔

او دغه شان په هغه ښځه باندې لعنت دې چه هغه سړو سره ځان مشابه کوي په لباس، رفتن خفتن گفتن وغیره کښې۔ او هغه ځوك لعنتي دې چه دَ الله نه سیوا دَ بل چا په نوم ذبح اوکړي۔ لکه خلق پیر بابا وغیره ته گډان بوزي، د هغې خوراك حرام دې۔ کۀ چا داسې کار اوکړو، نو هغه مُشرك دې۔ د علماؤ نه ددې تحقیق اوکړئ۔

او په بدعتي سړي باندې لعنت راغلې، او په هغه چا چه بدعتي ته ځائې ورکوي په کور یا مسجد یا په یو مجلس کښې۔ اَعَاذَنَا اللهُ مِنهُ.

او په تصویرونو والو باندې لعنت دې، کۀ جُثه لري اوکۀ نۀ لري۔ دا مصیبت خو اوس دومره زیات شوې چه هیڅ حد ئې نشته۔ دا لا څۀ کوې، د بربنډو ښځو فتوان هم پکښې شته۔ الله دِې مونږ د داسې خلقو نه زر زر جدا کړي۔ آمین! او په هغه کس لعنت دې چه د قومِ لوط عمل کوي، او ځوك چه مور پلار ته کنځل کوي، او ځوك چه د روند سړي نه لار غلطوي۔ همدارنگه د ناپوهه سړي نه صحیح دین پټوي۔

او ځوك چه حیواناتو سره بد فعلي کوي۔ او ځوك چه حیوانات په مخ باندې داغي۔ او ځوك چه مسلمان ته ضرر ورکوي، یا پرې څۀ مکر او دهوکه کوي۔ او په هغه ښځو لعنت دې چه زیارتونو له ځي، او هغه کسان چه په مقبره کښې جوماتونه جوړوي۔ او هغه کسان چه په قبرونو شمعې ډیوې بلوي۔ او هغه ځوك چه د ښځې او د خاوند ترمینځ بې اتفاقي پیدا کوي۔ دغه شان د غلام او دَ مالك ترمینځه تعلق خرابوي۔

او هغه ځوك چه ښځې سره په شا طرف کښې کور والې کوي۔ یعني په دُبر کښې ورسره جماع کوي۔ او هغه ښځه چه خاوند ورته اووائي چه ماسره یو ځائې سمله، او هغه جدا شپه تیره کړي تر سَحَره ملائك پرې لعنت وائي۔

او ځوك چه بل ته خپل نسبت کوي سیوا د پلار خپل نه۔ یعني پلار ئې یَو وي او نسبت بل ته کوي چه زۀ د فلاني ځوئې یم۔ لکه دا صاحبِ منصب والا خلق داسې کوي۔ او ځوك چه مسلمان ته وسله خوزوي یعني اشارې ورته پرې کوي۔

او ځوك چه صحابه کرامو – رضی الله عنهم اجمعین –

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسے خبرے کوی۔ لکه بعضِ ظالمان د عثمان رضی الله عنه او دَ معاویه رضی الله عنه او نورو صحابه کرامو سره بغض لری۔ او طعنونه پرے وائی۔ لکه شیعه ګان او رافضیان خلق شو۔

او همدارنګه رشوت خورونکی او ورکونکی او څوك چه ددے وکالت کوی، دا ټول لعنتیان دی۔

د الله تعالیٰ لعنت او دَ ملائکو لعنت دے په دوئ باندے۔ (رواه البخاری ومسلم والنسائی وأبوداود والترمذی ومالك والدارمی وابن ماجه وغیرهم).

او قرآن کریم کښې الله تعالیٰ په مفسد سړی او صله رحمی قطع کونکی باندے لعنت وئیلے دے۔ دارنګه څوك چه الله او رسول ته ضرر ورکوی، او چه حق پټوی، او د پاکدامنو ښځو پسے خبرے کوی۔ او څوك چه د کافرو دین او طریقے او اخلاقو ته ښهٔ وائی دَ مؤمنانو د دین او دَ طریقے نه۔ (سورة احزاب، البقرة، النساء، النور).

۲۰ – **شلم** : دَ ګناه په وجه انسان د نیکانو خصوصاً دَ نبی کریم ﷺ او دَ ملائکو دَ دُعاء نه محرومیږی۔ ځکه چه مانځه کښې مونږ وایو۔ وَعَلٰی عِبَادِ اللهِ الصَّالِحِیْنَ.

او دَ الله په نیکانو بندګانو دِے سلام او رحمت وی۔

او دَ سورت مؤمن په آیت نمبر (۶، ۷، ۹) کښې راځی چه ملائك دعا غواړی، نیکانو توبه ویستونکو دپاره۔

۲۱ – **یویشتم** : بخاری شریف کښې یو اوږد حدیث راغلے خو زهٔ د هغے نه مختصرے جملے راخلم۔

نبی ﷺ فرمائی : « زهٔ په خوب کښې ملائکو آسمان ته بوتلم۔ نو هلته یو سړے پروت وو۔ او بل سړی به لوئے کانړے را واخستهٔ، او دا سر به ئے ورله ذره ذره کړو، بیا به جوړ شو، بیا به ئے داسے اوکړو۔ دا سړے قرآن والا وو، چه هغه ئے زده کړے وو، او بیائے نهٔ راخستهٔ۔ او فرض مونځ به ئے هم نهٔ کولو۔

بیائے بل سړے اولیدهٔ چه خولهٔ ئے تر غوږونو پورے څیرلے شوه۔ دغه شان سپیږمے او سترګے ئے تر ښته پورے څیرلے شوے۔ بیا به جوړے شوے۔ دا عذاب تر قیامته پورے جاری وو۔ دا دروغژن سړے وو۔

او بیائے په تنور کښې بربنډ سړی او ښځے اولیدل چه اور بل وو۔ چغے ئے وهلے۔ دا زنا کار خلق وو۔

بیائے یو سړے اولیدهٔ چه د وینے پشان سور نهر کښې ئے

(c) ketabton.com: The Digital Library

لامبو وهله. کله به چه غاړے ته راغلو، نو بل سړی به په
خولهٔ پـه کـانړی ویشتـهٔ خولهٔ به ئے ورله د کانړو ډکه کړه،
بیابه واپس شهٔ. دا سود خور وو ». الحدیث.

۲۲ - دوه یشتم : د گناهونو په وجه زمکه کښې
قِسما قِسم فسادونه پیدا کیږی په اوبو کښې، هواء گانو
کښې، میوو کښې. قرآن کریم کښې دی :

﴿ ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ ﴾

(په اوچه او په دریاب کښې دَ خلقو دَ گناهونو په وجه
فساد ښکاره شوے).

د گناه په وجه زلزلے راځی، او خسف (په زمکه ننوتل)
راځی، اومَسخ (شکل ورانیدل) راځی، لکه په ثمودیانو او
بنی اسرائیلو باندے الله راوستی وو.

مسند احمد کښې یوه خبره نقل شوے ده چه د بنی امیه
په خزانو کښې دَ غنم دانه راوتے وه چه د کهجورے د هډوکی
هومره غټه وه. او په کاغذ کښې ورسره دا لیکل شوی وو
چه داسے غنم به دَ عدل په زمانه کښې کیدل.

۲۳ - دریشتم : بعضِ عذابونه د گناه دادی چه د
انسان د زړهٔ نه جوش د غیرت اوځی. او غیرت خو ډیر

اوچت او ضروری شے دے. دے وجے نه بهتر سړے هغه دے
چه ډیر غیرتی وی. نافرمان غیرتی نشی کیدے. لکه
اوگورئ دا مالدار خلق چه ښځے او لونړه ئے په بازارونو او په
چمندونو کښې بے پردے گرځی. کور کښې ئے ورته تی وی
لگیدلے وی. پردی بے حیاء او بربنډ سړی پکښې راځی.

او بعضِ خلق خپلے ښځے فلمونو ته هم وروړلی چه هلته
ډیر غلط کارونه کیږی چه د هغے د بیان دا ځائے نهٔ دے.
اوس خو هر کور کښې ډشونه لگیدلی دی او دَ هریو کور
نه سینما جوړه شوے ده.

غرض دا چه دَ گناه په وجه دَ انسان نه حیاء او غیرت ځی،
دے وجے نه رسول الله ﷺ د ټولو نه زیات غیرتی وو. او الله د
ټول مخلوق نه زیات غیرتی دے. دے وجے نه ئے فواحش او
بدکارونه حرام کړی دی.

لیکن غیرت په دوه قِسمه دے : بعضِ محبوب او بعضِ
مبغوض وی.

هغه چه الله ته خوښ نهٔ دے. هغه غیرت کول دی په
غیر دَ څهٔ شك نه په بل چا. (مشکوٰة).

مقصد دا شهٔ چه گناهونه ډیرشی، نو غیرت په اهل او ا

(c) ketabton.com: The Digital Library

اولاد او په عامو خلقو باندے ختم شي۔ بیا هغه ناروا چه ددهٔ ښځه ئے کوی، سرتور سر بازار ته ځی، دے ورته ځانا وائی۔ داسے مقام ته چه انسان اورسیږی، نو هغه هلاکت ته اورسیدهٔ۔

دا لا څهٔ کوے، بعضِ خلق ناروا ظلم فواحش نورونه ښائسته کوی۔ او حکم ورته کوی، چه داسے اوکړه۔

حدیث کښې څکه فرمائی : چه دَیُوث سړے به جنت ته نهٔ ځی۔ نو معلومه شوه چه دین په اصل کښې ټول غیرت دے۔ چا کښې چه غیرت نهٔ وی، نو هغه بے دینه دے۔ غیرت دَ زړهٔ حفاظت کوی، نو اندامونه خپله محفوظ شي د ټولو ناروااو نه۔

۲٤ – **شلیرشتم** : د ګناه په وجه حیاء ختمیږی۔ چه دا دَ زړهٔ غذا او دَ هر خیر جرړه ده۔ حدیث کښې راځی :

اَلْحَیَاءُ خَیْرٌ کُلُّهُ.

حیاء ټول خیر خیر دے۔

بل حدیث کښې راځی : چه د ټولو پیغمبرانو نه دا حدیث خلقو یاد کړے دے چه :

اِذَا لَمْ تَسْتَحْيِ فَاصْنَعْ مَاشِئْتَ.

کله چه حیاء در کښې نهٔ وی نو کوه چه څهٔ دے خوښه وی۔

نو کله چه انسان بے حیاء شي نو کهٔ خلق ددهٔ په بد عمل خبر شي، دے نهٔ خفه کیږی۔ بلکه خلقو ته په خپله حالونه بیانوی چه ما داسے اوکړل۔ پس بے حیا سړے مړے او تباه دے۔

۲۵ – لوئے ضرر د ګناه دادے چه د الله عظمت ددهٔ په زړهٔ کښې کمَوی۔ کهٔ ددهٔ خوښه وی اوکهٔ نه۔ کهٔ د الله عظمت او وقار زړهٔ ته راشی، نو هغه به چرے هم د الله پاك مخالفت نکوی۔

۲٦ – دَ ګنهګار مهابت، عظمت، الله تعالیٰ د خلقو د زړونو نه اوباسی، په خلقو سپك شی، توقے ورپورے کوی۔ دا یاد لره چه څومره څومره دَ الله تعظیم کوی دومره به خلق ددهٔ تعظیم کوی۔ څومره چه الله نه یِره کوی، دومره به ددهٔ نه خلق یریږی۔ څومره چه د الله سره مینه لری، دومره به ددهٔ سره خلق مینه کوی۔

دا نشی کیدے چه دے دِے د الله حقوق، تعظیم او اوامر اونواهی ضائع کوی۔ او دے دِے خلقو ته ښهٔ ښکاری۔ کَلَّا وَحَاشَا۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ وَمَنْ يُّهِنِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ مُّكْرِمٍ ﴾. (الحج : ۱۸).

(چالره چه الله سپك كړى، هغهٔ لره څوك عزت وركونكے نشته)۔

۲۷ - دَ نافرمانۍ په وجه الله انسان پرېږدى، او يروى ئے. لكه قرآن كريم كښې راځى :

﴿ وَلَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ نَسُوا اللّٰهَ فَاَنْسَاهُمْ اَنْفُسَهُمْ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْفَاسِقُوْنَ ﴾. الحشر : ۱۸، ۱۹.

(اے ايمان والو ! د الله نه ويره كوئ او د هغه كسانو په شان مهٔ كيږئ چه الله ئے هير كړے دے، پس الله د دوئ نه خپل نفسونه هير كړل)۔

يعنى خپل ځان له به څهٔ فائده ورنكړى۔

نو هر گنهگار خپل ځان او خپل وخت مهمل كونكے دے۔ د الله د ذكر نه غافل وى، او په ناروا ووئے سر وى۔ د آخرت فائده ئے هم اونهٔ كړه او د دنيا هم۔

۲۸ - لوئے مصيبت دادے چه انسان ځان هير كړى، او دَ آخرت څهٔ برخه او حصه وانخلى۔ او الله ترے پاتے شى۔ او نور څهٔ واخلى۔

مِنْ كُلِّ شَيْءٍ اِذَا ضَيَّعْتَهٗ عِوَضٌ

وَمَا مِنَ اللّٰهِ اِنْ ضَيَّعْتَهٗ عِوَضٌ

د هر شئ د ختميدو روستو څهٔ بدل وى۔ ليكن كهٔ الله نرے نه لاړو، او تعلق ورسره قائم نهٔ شهٔ، نو هيڅ عوض او بدل د الله نشته چه څهٔ به درله اوكړى۔

۲۹ - گناه سړے د دائرے دَ احسان نه خارجوى۔

دَ احسان معنىٰ ده : اَنْ تَعْبُدَ اللّٰهَ كَاَنَّكَ تَرَاهُ.

د الله عبادت كول په داسے طريقه گويا تهٔ الله وينے، او يا داچه دا گمان اوكړے چه الله تعالىٰ ماته گورى۔

نو كله چه دا يقين جوړ شى چه الله مخامخ دے زهٔ ورته گورم۔ او هغه ماته گورى۔ چرے به بيا گناه ته نزدے نشى۔ ليكن گناهونه چه كله ډير شى، نو د انسان دا فكر ختم شى چه گنے الله ماته گورى، غافل شى۔ نو د محسنينو چه كومه درجه اوثواب دے هغه د دهٔ نه ضائع شى۔

۳۰ - بل د گناهونو اثر دادے چه زړهٔ دَ سَير اِلَى الله نه منع كوى۔ ځكه چه زړهٔ چه مزل كوى په طاقت خپل سره كوى۔ او گناه د زړهٔ طاقت يا بيخى ختموى يا زړهٔ مريض كوى۔ نو په دواړو صورتونو كښې الله ته نشى رسيدے۔ بلكه دهٔ ته هم حُزن، عجز، كسل، بزدلى، بخل، قرضدارے

(c) ketabton.com: The Digital Library

کیدل راشی۔ او ددے صفاتو نه نبی ﷺ پناه غوښتلے ده۔

۳۱ – ګناهونه نعمتونه ختموی۔ او عذابونه نازلوی۔ لکه علی رضی الله عنه فرمائی :

مَا نَزَلَ بَلَاءٌ اِلَّا بِذَنْبٍ وَلَا رُفِعَ اِلَّا بِتَوْبَةٍ.

(مصیبت نهٔ راځی مګر د ګناه په وجه، او نهٔ پورته کیږی مګر په توبے سره)۔

قـرآن کـریم کـښ راځـی چـه کوم مصیبت تاسو ته اورسیږی، دا ستاسو د ګناه د وجے نه دے۔

یو شعر کښ راځی :

إِذَا كُنْتَ فِيْ نِعْمَةٍ فَارْعَهَا   o   فَإِنَّ الذُّنُوْبَ تُزِيْلُ النِّعَمْ

(کـلـه چـه یو نعمت تاسره وی، نو دَ هغے خیال ساته (یا دَ هغے نه یریږه) ځکه چه ګناهونه نعمتونه ختموی)۔

وَحُطْها بِطَاعَةِ رَبِّ الْعِبَادِ   o   فَرَبُّ الْعِبَادِ سَرِيْعُ النِّقَمْ

(لـرے کـړه پـه طاعت د الله سره ګناهونه، ځکه چه الله ډیر جلت بدله اخستونکے دے)۔

۳۲ – دَ ګـنـاهـونو په وجه الله د سړی په زړهٔ کښ رُعب او یره اچوی، نو همیشه یریږی۔

الله پاك ددے په سبب وحشت په زړهٔ کښ اچوی۔ د خلقو

نه لرے، د الله نـه لـرے، د خپل نفس نه تنګ۔ دا ډیر سخت حالت وی۔ خو هغـه څوك پو هیـږی چـه ژوندے وی۔ د وحشت اصلی سبب غفلت عَنِ الله دے۔ د هغے نه روستو بیا پرده پیدا شی۔ پس بیا سړے په شرك یا کفر وغیره کښ ختـه شی۔ اَعَاذَنَا اللّٰهُ مِنْ ذٰلِكَ.

۳٤-ګنـاهـونـه زړهٔ بیـمـاروی او د صحت نه ئے اوباسی مرض طرفتـه۔ پـس هـمیشـه مریض وی۔ هیڅ غذا ورته فائده نهٔ ورکـوی۔ پـس د زړهٔ مـرض نهٔ پیدا کیږی مګر د ګناه د وجے نـه۔ پـس زړهٔ نـهٔ جوړیږی مګر په پریخودلو د ګناهونو سره۔ ځـکه چه سَائِرُوْنَ اِلَی الله (الله ته تلونکی خلق) وائی چه زړونـه خپل مقصد ته نهٔ رسیږی مګر په تعلق بِالله سره۔ او الله سره تعلق نشی کیدے، مګر چه کله جوړ وی۔ او جوړیدے نشی مګر په ترك د ګناهونو سره۔ او د خواهش نه په خلاف کولو سره۔

پس دنیا کښ چه انسان ځان د خواهش نه بچ کړی، نو د هغهٔ قبر او دُنیا او آخرت ټول ښهٔ شو۔ لکه چه قرآن کریم فرمائی :

﴿اِنَّ الْاَبْرَارَ لَفِيْ نَعِيْمٍ﴾

(c) ketabton.com: The Digital Library

قَالَ ابْنُ الْقَيِّمِ : فِى الدُّنْيَا وَالْبَرْزَخِ وَالْحَشْرِ.

(نيكان خلق به په نعمتونو كښې وى. ابن قيمؒ فرمائى: په دنيا او په قبر او په حشر تولو كښې به په نعمتونو كښې وى).

لكه د علماؤ او نيكانو خلقو نه نقل دى چه كۀ جنتيان په داسې خوشحالئ كښې وى لكه زۀ چه خوشحاله يم، نو دوئ خو به په ډيرو مزو كښې وى.

او بعضِ وائى : كۀ دے بادشاهانو او وزيرانو ته زمونږ د حال پته اولگى، نو په تورو سره به ئے مونږ سره جنگ كړے وے په هغے.

او همدارنگه په دنيا كښې جنت ته څوك لاړ نشۀ، نو هغه آخرت هم كښې جنت ته نشى تلے.

حاصل دا چه : په گناهونو سره بيمارى او غم راځى. او په طاعت سره صحت اوشحالى راځى.

۳۵ – د گناهونو په وجه بصيرتِ قلبى ختميږى. او لارے د علم بنديږى. او د هدايت چه كومے لارے او مواد دى هغه ختميږى. دے وجے نه امام مالكؒ امام شافعىؒ ته اوفرمائيل : په تا باندے الله تعالىٰ يو نور اچولے دے، نو د

گناهونو په ظلمت سره ئے مۀ مړ كوه.

او نورِ قلبى رو رو ختميږى، تردے چه زړۀ تلك تور شى. نو زړۀ تيارۀ، قبر تيارۀ ، حشر كښې تيارۀ.

۳٦ - او بعضِ د عقوباتو د گناهونو نه دا هم ده چه بدئ سره نفس د انسان سپكيږى، وړيږى. لكه په طاعت سره غټيږى او لوئيږى. لكه الله تعالىٰ فرمائى :

قَدْ اَفْلَحَ مَنْ زَكّٰهَا وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسّٰهَا .

(كامياب دے هغه كس چه خپل نفس ئے پاك كړو. او عظمت ئے ور كړو په اطاعت د الله. او تاوانى دے هغه كس چه ځان ئے سپك كړو او پټ ئے كړو په معصيت د الله سره).

پس طاعت نفس غټوى او مشرف كوى. او معصيت نفس سپكوى او ذليل كوى ئے.

۳۷ - دَ گناه په وجه انسان په قيد د شيطان كښې وى او د خواهشاتو كښې وى. پس دا هميشه جيلى وى، او دا طريقه ده چه كوم سړے سخت دشمن گير كړى نو هغه ډير خفه وى. او د خواهش قيد ډير تنگ وى. او د شهوت قيد ډير سخت وى. الله ته سړے نۀ پريږدى. د قيامت تيارئ ته ئے نۀ پريږدى.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا یاد لره چه کله زړهٔ قیدی شی، نو مختلف آفتونه ورتـه راځـی۔ ځـکـه چـه د زړهٔ مثـال دَ مـارغـهٔ پشان دے۔ څـو مره چه بره ځی، نو هو مره محفوظ وی۔ او څومره چه ښـکـتـه کـیـږی، هـو مره په آفـتـونو کښ ګیرېږی۔ حدیث کښ راځی۔

اَلشَّیۡطَانُ ذِئۡبُ الۡاِنۡسَانِ۔

(شیطان د انسان شرمخ دے)۔

یـعـنـی لـکـه یوه ګله وی مثلاً، او د هغې څوك شپونکے ساتونکے نهٔ وی، نو شرمخ ئے ماتوی۔

دارنګه کوم زړهٔ چه د الله په حفاظت کښ نهٔ وی، نو هغه شیطان تباه کوی۔ او الله ئے په تقویٰ سره حفاظت کوی۔

خـلاصـه دا چـه څـو مـره زړهٔ نـزدے وی الله ته، هغه به بچ وی۔ او څومره چه لرے وی هغه به مصیبت زده وی۔

او د لرے والی ډیرے مرتبے دی۔

اول : غفلت۔

بیا معصیت۔

بیا بدعت۔

بیا منافقت۔

بیا دَ الله سره شراکت۔ او دا دے سبب دَ هلاکت۔

الله دے مونږ په خپل قدرت سره بچ کړی۔

۳۸ - معـصـیـت (نـافـرمـانـی) دَ قدر، عزت او کرامت دَ ساقطیدو سبب دے۔ ځـکـه چه الله ته اکرم الخلق متقیان دی۔ لکه په قـرآن کـریـم کـښ راځی۔ بـس تقویٰ سبب دَ رفعتِ ذکر او د کرامت ده۔ لکه الله د انبیاؤ ذکر اوچت کړے دے۔ قـرآن کـریـم کـښ سـورتِ انـشـراح کښ اوصفت کښ راځی۔ نو څـوك چـه د هـغـویٔ تابع وی، الله به ئے په خلقو کښ اوچت او مشهور کړی په ښهٔ صفت سره۔

۳۹ - ګناه د سړی نه ښهٔ نومونه سلب کوی۔

مثلاً اوسـه پـورے بـه ورتـه مـؤمـن، متقی، نیك، عابد، صالح، پاك رجـوع والا وئیـلـے کیدهٔ۔ اوس بـه ورتـه کافر، مشرك، ظـالـم، غـل، زنـاکـار، لوطی، قاتل، مفسد، خبیث وئیلے کیږی۔ نو انسان له ښهٔ نومونه حاصلول پکار دی۔

۴۰ - ګـنـاه عـقـل کـمَـوی۔ لـکه الله په قرآن کښ «اے د عقل خاوندانو» سره خطاب کوی۔ او د اخومره بے عقلی ده چه انسان د هـغـه الله نه نافرمانی کوی۔ کوم چه خالق، رازق، متـصـرف، بـصـیـر، علیم، قهار ذات دے۔ او د جنت دَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

مزو او خوشحالو نه ځان محروموي. دا څومره ډېره بې عقلي ده، دا دَ ګناه په وجه پیدا شوه.

۴۱ - بعضِ د عقوباتو د معاصیو نه دادي چه مخلوق په دے انسان زړوَرېږي. لکه د شیطان ورته د ګمراه کولو اراده اوشي. او کور والا، ښځه، بچي، خادمان او ګاونډیان هم پرے زړوَر شي. هر څوك هر قِسم خبرے ورته کوي. او همدارنګ مشران د حکومت والا ورته هر قِسم تکلیفونه ورکوي. دغه شان نفس پرے زوره ورشي، ګناه طرفته ئې راکاږي، نیکئ ته ئې نۀ پرېږدي. بس دا چه څومره په ګناه زړوَر وي، هغومره به پرے دا کسان زړوَر وي.

۴۲ - انسان سره نفس خیانت کوي. ولے کله چه سړے په ګناهونو کښې سخت شي. نو د آخرت د تیارئ دپاره اراده د انسان د زړۀ نه خارج شي. او دا د هلاکت سبب دے. لکه الله فرمائي : چه « مۀ کیږئ د هغه کسانو پشان چه الله تعالیٰ ئې هېر کړے دے، نو دَ خپل ځانونو فائده هم الله د دوئ نه هېره کړه ». (سورت حشر).

نو بس بیا ورته الله په خاتمه کښې هم توفیق نۀ ورکوي. او د بدے خاتمے دپاره علامات علماؤ خودلي دي. یو

بدعت او بل معصیت. او په ګناهونو همیش والے، د یتیم مال خوړل. دَ بدے خاتمے نه نۀ یریدل.

لکه ابوالدرداء رضی الله عنه فرمائي : څوك چه د بدے خاتمے نه نۀ یریږي. نو د هغې عذاب دادے چه الله ورله خاتمه خرابوي. (اعاذنا الله منه).

۴۳ - ګناه زړۀ رندوي.

۴۴ - ګناه د انسان دُشمن سره امداد کوي.

۴۵ - نعمتونه زائله کوي، او مصیبتونه راولي.

۴۶ - ګناه دوستان لرے کوي. لکه ملائك لرے کیږي. لکه حدیث کښې راغلي دي چه څوك دروغ اووائي نو ملائك ترے یو میل وړاندے شي.

دا ټول خو عقوباتِ عقلیه دي.

او **عقوباتِ شرعیه** هم د ګناه په وجه پیدا کیږي. لکه لاس پرېکول، رجم، کوړے ورکول، قصاص وغیره هم د ګناه په وجه وي.

بس مقصد دادے چه د ټولو معاصیو او ګناهونو نه په کوشش سره ځان بچ کول ضروري دي. فقط.

په **آخر** کښې دا خبره یادول پکار دي چه شرك دَ ټولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

گناهونو اصل او جرړه ده. کۀ شرك فی العبادة وی، اوکۀ فی الدعاء وی، اوکۀ شرك فی التصرفات وی، اوکۀ شرك فی العلم وی. اوکۀ فعلی وی، اوکۀ اعتقادی وی. داتول الله نۀ بخښی.

قرآن فرمائیلی دی، د مشرك ذات پلیت دے، نو هغه په اور نۀ پاکیږی. نو ځکه به همیشه په اور کښ وی.

د گناهونو پیدا کیدو څلور اسباب

پو هه شه :

چه گناهونه اکثر د څلورو شیانو نه پیدا کیږی.

١ – اللحظات، یعنی کتل.

٢ – الخطرات. یعنی سوچونه.

٣ – اللفظات. یعنی خبرے.

٤ – الخطوات. یعنی قدم اخستل.

اللحظات :

بے ځائے نظر استعمالول : نو پردو محرماتو ته کتل قرآن او حدیث منع کړی دی. او د هغے ضررونه ئے هم بیان کړی دی. لکه نظر د شیطان د غشو نه یو غشے دے زړۀ وژنی.

مسند احمد).

دے نه زنا پیداکیږی، پردے حق ضائع کیږی. زړۀ مریض کیږی. حدیث کښ راځی. « چا چه پردو محرماتو ته نظر اونۀ کړو دَ الله د ویرے نه، نو الله پاکه به ورته د ایمان خوند ورنصیب کړی ».

دا څومره لویه خبره ده، کۀ څوك پو هیږی.

اوکۀ سړے نظر اونۀ کړی محرماتو ته، نو په قرآن پاك به عمل راشی، اوکۀ سړے مِطلاق النظر شی، نظر کهلاؤ کړی هر چاته، نو د دائرے د متقیانو نه خارجیږی. او دا څومره د عذاب خبره ده. ځکه چه د جنت وعده د متقیانو سرا شوے ده، (مریم : ٦٣).

دے باره کښ بنۀ کتاب دَ (بدئ نظرئ علاج) په نوم یو کتاب دے هغه اوگورئ.

الخطرات :

یعنی زړۀ کښ خرابی راوستل. بس دا د گناهونو یوه جرړه ده. دے نه ارادے اوقصدونه دَ گناه پیدا کیږی. پس فکر څلور قسمه وی. یو په فائده د دنیا کښ. دویم په دفع د ضرر دنیوی کښ. دریم په فوائدو دَ آخرت کښ. او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځلورم په دفع د ضرر دَ آخرت کښې.

پس انسان له پکار دي چه هغه فکر مخکښې کړي، چه په هغې کښې فائده ډیره وي، او بیائې وخت ختمیږي او ضروري وي. او خصوصًا په قرآن او حدیث کښې او په دلائلو د الله پاك کښې ډیر فکر پکار دے.

اللفظات :

دَ خولے حفاظت ډیر ضروري دے، بس دا هم د جهنم سبب دے. لکه ما په دے یوه رساله لیکلے ده په عربئ ژبه کښې ده.

حدیث کښې راځي چه د انسان ایمان نهٔ جوړیږي ترڅو چه زړهٔ نهٔ وي جوړ شوے. او زړهٔ نهٔ جوړیږي تر څو چه ژبه نهٔ وي جوړه شوے.

بل حدیث کښې راځي : انسان د فرج او د خولے په وجه اکثر اور ته ځي. او د حُسنِ خلق او د تقویٰ په وجه انسان جنت ته ځي.

لنډه دا چه : دے باره کښې د وعید احادیث راغلي دي، چه سړے ئے واوري نو زهٔ وایم چه ډیر به خفه شي.

الخطوات :

بے ځایه، بے فائدے ګرځیدل. انسان چه چرته ځي، نو مخکښې دِے نیت کوي چه فلاني ځائے ته ځم څهٔ دپاره ؟ ځکه چه حدیث کښې راځي چه انسان ته نجات د درے شیانو په وجه ملاویږي. (۱) دَ ژبے د حفاظت په وجه (۲) په کور کښې په کیناستلو (۳) او په ګناه باندے دَ ژړلو په وجه.

نو دا خبره معلومه شوه چه انسان د مصیبت او تکلیفونو نه په څهٔ بچ کیږي ؟ او د څهٔ په وجه په کښې واقع کیږي ؟

الله تعالیٰ دے مونږ ته دَ هر قِسم مصیبت نه نجات راکړي، اول د دُنیا د مصیبتونو نه، او بیا دَ آخرت د ټولو مصیبتونو نه. آمین.

علامه ابن القیم رحمه الله په زاد المعاد کښې د مصیبت یو څو علاجونه فرمائیلي دي، هغه دا چه کله مصیبت راشي، نو :

اول کلمهٔ استرجاع یعني دا کلمه وئیل پکار دي : اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّا اِلَیْهِ رَاجِعُوْنَ.

په دے کښې ډیرے فائدے دي.

دویم دا چه : انسان دے دا فکر کوي چه زهٔ خو دَ الله تعالیٰ

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرئیے او غلام یم۔ او زما ټول واړهٔ، بال بچ د الله دی، او دهغهٔ مال دے۔ او مالك په خپل مال کښې تصرف کوی۔

دریم دا چه : د آخرت او د هغے مصیبتونه رایادول پکار دی، نو دابه ورته آسانیږی۔

څلورم دا چه : فکر دے اوکړی چه کهٔ زهٔ جزع فزع اوکړم، نو هیڅ به اونشی، او الله پاك به ناراضه شی۔

پنځمه دا چه دا فکر دے اوکړی، کهٔ زهٔ بے صبری اوکړم، نو دشمنان شیطانان به خوشحاله شی۔ نو د هغوئ خوشحالول نهٔ دی پکار۔

اووم، په دے کښې دے فکر اوکړی چه په دے مصیبت څومره ثوابونه ملاویږی۔ چرته هغه رانه فوت نشی په سبب د بے صبرئ۔

اتم دا چه : دا فکر دے اوکړی، په حدیث کښې دی چه «څوك په مصیبت راضی شی، نو الله ترے راضی کیږی۔ او څوك چه نهٔ راضی کیږی، نو د هغهٔ نه الله پاك نهٔ راضی کیږی»۔

بل دا چه زهٔ صبر اونهٔ کړم، نو اول آخر به ئے کوم، مجبوره به شم صبر ته۔ نو د اول سر نه ولے صبر اونهٔ

کړم، چه د متقیانو په ډله کښې حساب شم۔ فقط۔

خبردارے: دَ مصیبتونو دَ علاج، دَ ګناهونو د ضررونو، دَ تعلق مع الله، دَ زړونو دَ صفائی او دَ تزکیة النفس په عنوان باندے زمونږ یو کتاب دے چه دَ هغے نوم دے: **الفوائد** – دوه جلده (عربی، پښتو، اردو) دَ هغے مطالعه کول پکار دی۔ په هغے کښې ددے پوره تفصیل موجود دے۔

وَ آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library